

هفته‌نامه تحولات انرژی (۷۵)

معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

کد موضوعی: ۳۱۰
شماره مسلسل: ۱۴۱۴

دی‌ماه ۱۳۹۳

به نام خدا

فهرست مطالب

- ۱..... قیمت‌های بین‌المللی نفت خام، گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی
- ۲..... کاهش قیمت نفت مواضع ایران را تغییر نخواهد داد
- ۶..... گسترش تولید و فروش فرآورده‌های نفتی جایگزین مناسب خام‌فروشی نفت
- ۷..... آمادگی سرمایه‌گذاران خارجی برای ورود به صنعت گاز کشور
- ۸..... مشکل حل نشده پرداخت مطالبات پیمانکاران صنعت برق از عمده‌ترین مسائل بخش خصوصی
- ۹..... صرفه‌جویی انرژی در ۱۱ کشور عضو آژانس بین‌المللی انرژی، معادل کل مصرف سوخت در اتحادیه اروپاست

هفته‌نامه تحولات انرژی (۷۵)

قیمت‌های بین‌المللی نفت خام، گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی

(به‌روز شده ۷ ژانویه ۲۰۱۵ (۱۳۹۳/۱۰/۱۷))

بازار	قیمت	عنوان
نایمکس	۴۸/۳۶	نفت خام وست تگزاس (دلار در بشکه)
بورس دوی	۴۷/۶۶	نفت خام عمان (دلار در بشکه)
بورس لندن	۵۰/۱۱	نفت خام برنت (دلار در بشکه)
فوب خلیج فارس	۲۴۹/۳۲	نفت کوره ۱۸۰ (دلار به ازای تن متریک)
فوب خلیج فارس	۶۰/۷۰	نفت‌گاز (دلار در بشکه)
نایمکس	۴۲/۵۷	نفت حرارتی (سنت در لیتر)
نایمکس	۳۳/۰۸	بنزین (سنت در لیتر)
فوب خلیج فارس	۳۴	بنزین سوپر (سنت در لیتر)
فوب آسیا	۴۵/۹۱	میعانات گازی پارس جنوبی (دلار به ازای هر بشکه)
نایمکس	۱۰	گاز طبیعی (سنت در متر مکعب)

مأخذ: امور بین‌الملل شرکت ملی نفت ایران و www.bloomberg.com

قیمت روزانه سبد اوپک (دلار به‌ازای هر بشکه)

متوسط روزانه سبد اوپک	
قیمت	تاریخ (ژانویه ۲۰۱۵)
۴۵/۷۴	۸
۴۴/۸۵	۷
۴۶/۶۲	۶
۴۸/۹۲	۵

مأخذ: سایت اوپک.

کاهش قیمت نفت مواضع ایران را تغییر نخواهد داد^۱

بیژن زنگنه در اجلاس اقتصاد ایران با اشاره به افت شدید قیمت نفت در ماه‌های اخیر گفت: اوپک تنها در طرف عرضه بازار می‌تواند بازی کند و عرضه را با تقاضا متعادل کرده و یا از آن کمتر کند.

وی افزود: زمان‌هایی در تاریخ وجود داشت که اوپک از طریق مذاکره با شرکت‌های بزرگ روی بازار تأثیر می‌گذاشت اما بیش از ۳۰ سال است که این ابزار کارکرد ندارد.

وزیر نفت با اشاره به مازاد تولید ۰/۷ میلیون بشکه‌ای اوپک در سال ۲۰۱۴ و افزایش مازاد تولید نفت جهان به حدود ۲/۲ میلیون بشکه در سال ۲۰۱۵ گفت: این مسئله باعث روند کاهش قیمت و فشار وضعیت آتی بازار روی وضعیت فعلی آن می‌شود.

زنگنه با اشاره به آمار رشد اقتصادی جهان در سال‌های ۲۰۱۴ و ۲۰۱۵ گفت: اقتصاد جهانی رشد خود را ادامه می‌دهد اما نه به آن میزانی که از قبل پیش‌بینی می‌شد.

۱. خبرگزاری فارس.

وزیر نفت اظهار داشت: در سال ۲۰۰۹ اوپک تولید خود را ۲/۵ میلیون بشکه برای دفاع از قیمت کاهش داد که با این کار قیمت نفت ظرف یک سال به ۸۰ دلار و سپس به ۱۰۰ دلار رسید و ۵۰ تا ۶۰ دلار بالا رفت و در همین وضعیت تولید نفت شیل یک‌ونیم میلیون بشکه بود. وی با اشاره به سرمایه‌گذاری ۱۴۰۰ میلیارد دلاری آمریکا در تولید نفت شیل گفت: در نفت شیل عمر هر چاه ۲ تا ۳ ماه است و حفر چاه یک عملیات جاری تولید است.

زنگنه اظهار داشت: تصمیم در اوپک دو اصل دارد که اصل اول اجماع و اصل دوم، نداشتن هیچ ضمانت اجرایی برای تصمیمات است و می‌گویند بازار متخلف را تنبیه می‌کند. وی تأکید کرد: هر کس در اوپک تولید بیشتری دارد اثرگذارتر است و مهمتر از آن، ظرفیت خالی تولید هر کشور است که می‌تواند در بحران‌ها تأثیرگذار باشد.

زنگنه در ادامه گفت: قبل از اجلاس اخیر اوپک به قطر، کویت و امارات سفر کردیم و با وزرای عراق و ونزوئلا هم مذاکره کردیم، اما همه کشورهایی که به آنها سفر کردیم می‌گفتند ما تولید را کاهش نمی‌دهیم چون اگر قیمت افزایش یابد به رقیب کمک کرده‌ایم و سهم بازار ما کاهش می‌یابد.

وی تصریح کرد: آنها می‌گفتند اگر قیمت نفت کاهش یابد، مصرف نفت بالا می‌رود و اقتصاد جهانی رشد می‌کند و بخشی از نفت شیل هم از بازار خارج می‌شود و قیمت‌ها متعادل می‌شود.

وزیر نفت اظهار داشت: ۸ کشور به‌دنبال کاهش ۱/۵ میلیون بشکه‌ای تولید نفت اوپک و کاهش ۵۰۰ هزار بشکه‌ای تولید نفت غیر اوپک بودند تا قیمت نفت حدود ۷۵ تا ۸۰ دلار تثبیت شود، اما چهار کشور دیگر مخالف بودند و بعضی از آنها می‌گفتند ۶ ماه

و بعضی دیگر می‌گفتند ۲ تا ۳ سال ممکن است این شرایط طول بکشد و هر چقدر طول بکشد ما پای آن ایستاده‌ایم.

وی تصریح کرد: همه صاحب‌نظران می‌دانستند که برگزاری اجلاس اوپک موجب سقوط نفت خواهد شد و به همین دلیل وقتی ونزوئلا برای برگزاری جلسه اضطراری اوپک درخواست کرد، کشورهای بی‌کی که در اصل باید قیمت نفت را کاهش می‌دادند استقبال نکردند، ما هم آن را دنبال نکردیم.

وزیر نفت تصریح کرد: اگرچه اوپک تولید را کاهش نداد، اما اعضا با دوستی از هم جدا شدند و ما هم تلاش کردیم نشان دهیم اوپک وحدت دارد، به همین دلیل ملایم صحبت کردیم و گفتیم بعضی اعضا برای تصمیم‌گیری به زمان بیشتری نیاز دارند.

وی تصریح کرد: نمی‌توان ادعا کرد که روند کاهش نفت تحت تأثیر یک کشور بوده است و علت پایه‌ای آن را می‌توان در عرضه و تقاضا جستجو کرد، اما بدون تردید عالم‌اً و عامداً مدیریت شده است.

وی ادامه داد: اگر قیمت نفت بالای ۱۰۰ دلار بماند تولید نفت شیل به ۸ میلیون بشکه در روز می‌رسد و اگر قیمت بین ۵۰ تا ۶۰ دلار برود تولید نفت شیل حدود ۶/۵ میلیون بشکه فعلی باقی می‌ماند.

وزیر نفت تصریح کرد: این اولین بار است که رسانه‌های غربی در برابر کاهش قیمت نفت مقاومت می‌کنند که بخشی از آن به دلیل سرمایه‌گذاری ۱۴۰۰ میلیارد دلاری آمریکا در نفت شیل و همچنین دعوی دمکرات‌ها و جمهوریخواهان است.

وی با تأکید بر اینکه قیمت ۷۲ دلار نفت در بودجه ایران براساس پیش‌بینی‌ها چندان پرت نیست، گفت: ما از این بابت چندان تحت فشار قرار نمی‌گیریم، چراکه ۶۰

درصد تولید نفت کشور با تحریم کاهش یافته و کاهش ۲۰ دلاری قیمت مواضع ایران را تغییر نمی‌دهد.

وی تصریح کرد: با توجه به تنوع عوامل مؤثر و همچنین دخالت یک عامل سیاسی هوشمند، نمی‌توان با بصیرت درباره آینده بازار سخن گفت.

زنگنه در ادامه اظهار داشت: ۱۷ یا ۱۸ سال پیش که وزیر نیرو بودم درباره بحران آب‌های زیرزمینی هشدار می‌دادم اما کسی قبول نمی‌کرد؛ در ۱۰ یا ۱۲ سال آینده بحران امروز آب در بخش انرژی خواهد بود.

وی تأکید کرد: امسال ۶۶۰ میلیون مترمکعب گاز به شبکه تحویل می‌دهیم که ۴۰۰ میلیون مترمکعب آن در بخش خانگی مصرف می‌شود و امسال ۱۳ یا ۱۴ درصد رشد داشته است.

زنگنه تأکید کرد: اگر پارس جنوبی تمام شود، دیگر یک پارس جنوبی دوم یا سوم در کار نخواهد بود که بخواهیم آن را مصرف کنیم.

وی ادامه داد: برای بهینه‌سازی مصرف انرژی سیاست‌های قیمتی و غیرقیمتی وجود دارد که سیاست‌های قیمتی را به دلایل سیاسی نمی‌توانیم اجرا کنیم و روش‌های غیرقیمتی را از طریق بند «ق» و تشویق مردم به افزایش راندمان می‌توانیم عملیاتی کنیم.

وی تصریح کرد: اگر تحریم‌ها برداشته شود ما به خاطر قیمت نفت صبر نمی‌کنیم و سهم بازار ایران را تحت هیچ شرایطی از دست نمی‌دهیم و کسانی که تاکنون سهم ما را استفاده کرده و اضافه خورده‌اند باید تولید خود را کاهش دهند.

وی تأکید کرد: اگر تحریم‌ها برداشته شود، ما بلافاصله تولید خود را افزایش داده و به سقف قبل از تحریم‌ها بازخواهیم گشت.

گسترش تولید و فروش فرآورده‌های نفتی جایگزین مناسب خام‌فروشی نفت^۱ داود دانش‌جعفری، عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام با اشاره به تقاضای چشمگیر کشورهای صنعتی به نفت تولیدی تا سال ۲۰۴۰ گفت: باید برای سودآوری، فرآورده‌فروشی جایگزین خام‌فروشی نفت شود.

داود دانش، جعفری افزود: اگرچه تقاضای کشورهای صنعتی به نفت به تدریج کاهش می‌یابد اما رشد مصرف با ۷۱ درصد به سمت کشورهای آسیایی تغییر می‌کند که باید در این باره برنامه‌ریزی کنیم.

وی حمل‌ونقل، صنعت و پتروشیمی و بخش‌های خانگی و تجاری را بیشترین زمینه‌های مصرف نفت خام در سال‌های آینده دانست و گفت: بازار خودروهای شخصی همچنان در حال رونق و رو به افزایش است و در این باره چین، روسیه، برزیل و حتی ایران توسعه چشمگیری خواهند یافت که سرمایه‌گذاری در امور سوخت‌رسانی به خودروها سودآور خواهد بود.

وی با اشاره به سبد عرضه انرژی در جهان گفت: چشم‌انداز جهانی نفت نشان می‌دهد پس از نفت که با ۳۱ و ۹ دهم درصد در جایگاه نخست قرار دارد، زغال سنگ و گاز به ترتیب با ۲۸ و دو دهم و ۲۱ و نیم درصد بیشترین جایگاه را در سبد انرژی به خود اختصاص می‌دهد.

وی ایران را پس از آمریکا و روسیه و قبل از چین و ژاپن سومین مصرف‌کننده گاز طبیعی دانست و گفت: این در حالی است که ایران پس از آمریکا و روسیه سومین تولیدکننده گاز نیز محسوب می‌شود. عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام تصریح کرد:

۱. خبرگزاری تابناک.

ایران پس از روسیه و پیش از قطر و ترکمنستان بیشترین ظرفیت تولید گاز طبیعی جهان را دارد و در عین حال ظرفیت دارندگان تولید گاز شیل مانند چین، آرژانتین و الجزایر و همین‌طور ظرفیت دارندگان تولید نفت شیل مانند روسیه، آمریکا، چین و آرژانتین آینده کشورمان را به‌عنوان تأمین‌کننده انرژی جهان به مخاطره می‌اندازد. دانش‌جعفری در ادامه مفهوم اقتصاد مقاومتی را ایجاد نهاد مناسبی در کشور دانست تا ریسک اقتصاد ایران در مقابل تکان‌های داخلی و خارجی کاهش یابد و توسعه پایدار ایجاد شود و این عامل برای کشورهایی که بیش از ۱۸ درصد درآمدهای صادراتی‌شان به نفت متکی است و همواره در معرض شوک‌های نوساناتی قیمت قرار دارند، ضروری است.

آمادگی سرمایه‌گذاران خارجی برای ورود به صنعت گاز کشور^۱

مسئول کمیته تخصصی سرمایه‌گذاری شرکت ملی گاز ایران اظهار داشت: ۴۰ شرکت از کشورهای کانادا، استرالیا، ژاپن، کره، مالزی، روسیه، چین و... برای سرمایه‌گذاری در صنعت گاز ایران اعلام آمادگی کرده‌اند. تاکنون بیش از ۵۰ جلسه با شرکت‌های داخلی و خارجی برای سرمایه‌گذاری در صنعت گاز برگزار شده است و درباره نحوه، میزان و روش‌های سرمایه‌گذاری به بحث و تبادل نظر پرداخته‌ایم.

اصغر سهیلی‌پور افزود: حوزه فعالیت این شرکت‌ها لوله‌سازی، توسعه پالایشگاه و ایستگاه‌های تقویت فشار گاز است.

وی با بیان اینکه هم‌اکنون در حال مذاکره در مورد نحوه کار با این شرکت‌ها هستیم، خاطر نشان کرد: مشخصات و اعتبار مورد نیاز پروژه‌ها به‌صورت گزارش و در

قالب بسته‌های سرمایه‌گذاری تهیه و به این سرمایه‌گذاران ارائه شده است. به گفته وی، پروژه‌های صنعت گاز براساس این بسته و میزان سرمایه‌گذاری این شرکت‌ها، به آنها پیشنهاد شده است.

بسته‌های سرمایه‌گذاری خط نهم و یازدهم، تکمیل خط ششم سراسری، توسعه پالایشگاه ایلام، ایستگاه‌های خط هشتم سراسری از جمله بسته‌های تعریف شده برای حضور سرمایه‌گذاران در صنعت گاز است.

مشکل حل نشده پرداخت مطالبات پیمانکاران صنعت برق از عمده‌ترین مسائل بخش خصوصی^۱

علیرضا کلاهی در جمع خبرنگاران اظهار داشت: متأسفانه به دلیل بدقولی دولت‌های گذشته در پرداخت مطالبات پیمانکاران صنعت برق، دیگر رمقی برای فعالان این بخش باقی نمانده، لذا جا دارد تا موضوع تضمین پروژه‌ها از سوی دولت مورد بررسی قرار گیرد. وی در خصوص استفاده از اوراق ارزی از سوی وزارت نیرو برای اجرای طرح‌های در دست اقدام، اظهار داشت: از آنجا که اوراق دولت گذشته قابل نقد شدن نبود، بنابراین باید مطمئن شویم که اوراق یاد شده قابلیت نقد شدن دارند؟

رئیس سندیکای صنعت برق ادامه داد: به نظر می‌رسد در حال حاضر تمایل به عرضه مواد اولیه در قبال دریافت برخی از محصولات که در کشور نیز تولید می‌شوند تا حدی مرسوم شده که سبب نگرانی ما از توسعه این امر در سیاست‌های دوجانبه با دیگر کشورهاست. وی با اشاره به اینکه وزارت نیرو تعامل خوبی با این سندیکا دارد، اظهار

۱. خبرگزاری ایرنا.

داشت: این مجموعه با توجه به داشتن پتانسیل‌های زیاد در موضوعات مرتبط با صنایع به کرار پیشنهاد‌های اقتصادی خود را به مسئولان ارائه نموده که امیدواریم این توصیه‌ها مورد توجه قرار گیرد.

کلاهی با اشاره به طرح کاهش تلفات نیروگاهی توسط وزارت نیرو، گفت: این اقدام خوبی است که از سوی وزارت نیرو آغاز شده، چراکه هرچه تلفات بیشتر کاهش یابد می‌توان تولید را افزایش داد. وی با بیان اینکه تلفات نیروگاهی به اندازه‌ای است که گاهی با تولید یک یا چند نیروگاه برابری می‌کند، افزود: سندیکای صنعت برق این آمادگی را دارد که منابع مالی را از داخل و خارج از کشور برای تحقق این موضوع تأمین نماید.

صرفه‌جویی انرژی در ۱۱ کشور عضو آژانس بین‌المللی انرژی، معادل کل مصرف سوخت در اتحادیه اروپاست^۱

صرفه‌جویی انرژی ناشی از بهبود مستمر در بهره‌وری انرژی ۱۱ کشور عضو آژانس بین‌المللی انرژی^۲ در سال ۲۰۱۱ برابر ۱،۳۳۷ میلیون تن معادل نفت بوده است.^۳

براساس گزارش بازار بهره‌وری انرژی سال ۲۰۱۴، سرمایه‌گذاری در بازارهای بهره‌وری انرژی در جهان در سال ۲۰۱۲، ۳۱۰ تا ۳۶۰ میلیارد دلار آمریکا بوده است. بازارهای بهره‌وری انرژی، کالا و خدماتی را ارائه می‌دهند که انرژی مورد نیاز برای تقویت اقتصادها را کاهش می‌دهند.

۱. خبرگزاری شانا.

2. International Energy Agency (IEA)

3. Energy Efficiency Market Report, 2014.

مصرف انرژی اجتناب شده^۱ بیش از نفت تأمین شده (۱،۲۰۲ میلیون تن معادل نفت)، برق (۵۵۲ میلیون تن معادل نفت خام) یا گاز طبیعی (۵۰۹ میلیون تن معادل نفت خام) در سال ۲۰۱۱ بوده است، این صرفه‌جویی‌ها برابر ۵۹ درصد کل انرژی نهایی در ۱۱ کشور عضو IEA در آن سال بوده است.

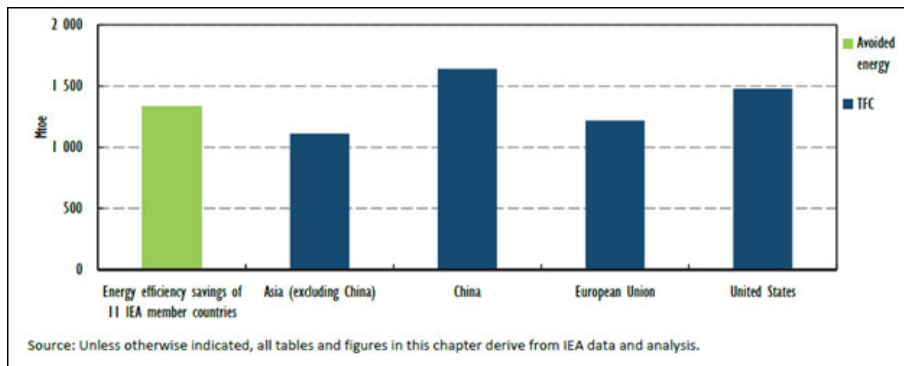
این میزان بیشتر از کل مصرف انرژی نهایی هریک از منابع سوخت در این کشورها و بیش از کل مصرف انرژی نهایی سال ۲۰۱۱ برای همه سوخت‌ها در اتحادیه اروپا بوده است.

صرفه‌جویی‌های بهره‌وری انرژی در یازده کشور عضو IEA به‌صورت مؤثری در حال جابجایی تقاضای انرژی یک قاره بوده است.

صرفه‌جویی بهره‌وری انرژی ۱،۳۳۷ میلیون تن معادل نفت در این یازده کشور عضو در سال ۲۰۱۱ بیش از مجموع کل مصرف انرژی نهایی آسیا بدون چین است. این صرفه‌جویی بهره‌وری انرژی برابر ۸۰ درصد کل انرژی نهایی چین و ۸۷ درصد کل انرژی نهایی آمریکا در همان سال بوده است.

نمودار ۱. صرفه‌جویی بهره‌وری انرژی در مقایسه با مصرف نهایی کل
در مناطق و کشورهای منتخب، سال ۲۰۱۱

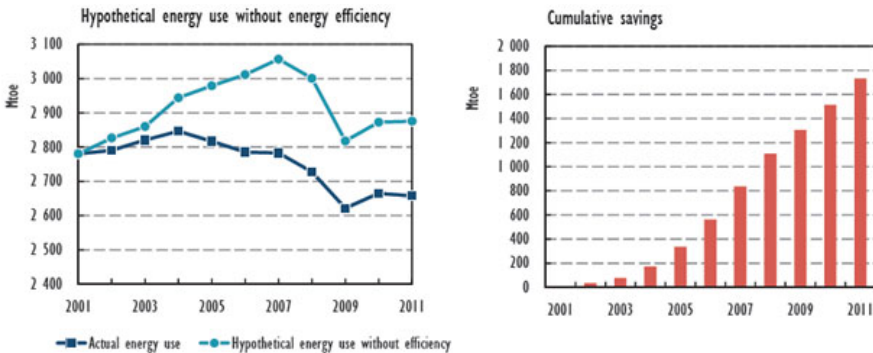

۱۸ کشور عضو IEA مسئول بیش از ۸۳ درصد کل مصرف نهایی در کشورهای عضو سازمان توسعه و همکاری‌های اقتصادی (OECD) و ۳۳ درصد کل مصرف نهایی جهان هستند.

در میان کشورهای تحلیل شده، تقاضای انرژی کشورهای مورد نظر در سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۱ پنج درصد کاهش داشته، که بهره‌وری انرژی مهمترین عامل در این کاهش بوده است.

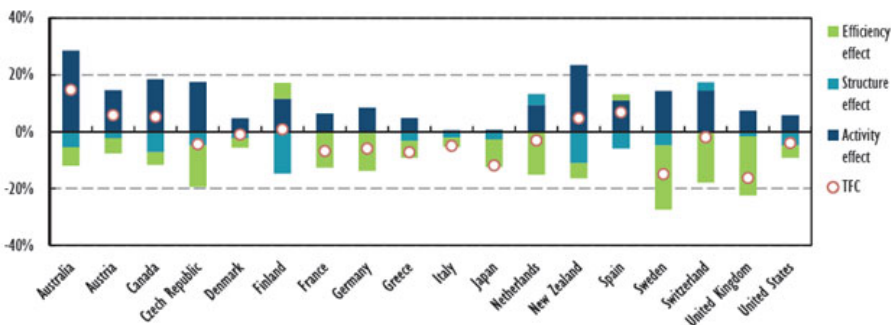
در صورت نبود آثار بهره‌وری انرژی از سال ۲۰۰۱، کل مصرف نهایی در سال ۲۰۱۱ باید برابر با ۹ میلیون تن معادل نفت خام یا به عبارت دیگر ۲۱۸ اگزاژول بیشتر می‌شد. بهره‌وری انرژی به صورت مداوم مصرف انرژی سالیانه را در دهه اخیر پایین آورده است و صرفه‌جویی تجمعی ناشی از بهبودهای بهره‌وری بین سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۱ در این ۱۸ کشور برابر ۷۲ میلیون تن معادل نفت خام (۷۳۱۱ اگزاژول) بوده است.

نمودار ۲. مصرف انرژی فرضی بدون بهره‌وری انرژی و صرفه‌جویی تجمعی ناشی از بهبود بهره‌وری انرژی برای ۱۸ کشور عضو IEA، بین سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۱

از ۱۲ کشوری که کاهش کل مصرف نهایی از سال ۲۰۰۱ در آنها صورت گرفته، در ۸ کشور آثار بهره‌وری انرژی بیش از کل افزایش در فعالیت‌هایشان بوده است.

نمودار ۳. تجزیه^۱ کل مصرف نهایی بین سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۱ برای ۱۸ کشور عضو IEA نسبت به سال ۲۰۰۱

1. Decomposition

بالاترین درصد بهبود بهره‌وری انرژی در بخش مسکونی

تقاضای انرژی در بخش مسکونی در کشورهای مورد بررسی ۵ درصد از میزان سال ۲۰۰۱ کاهش یافته است.

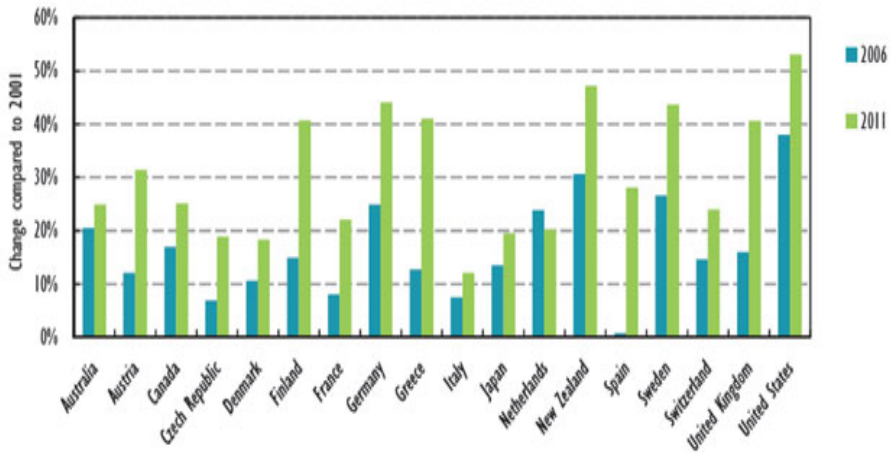
اگر تنها آثار بهره‌وری انرژی را در نظر بگیریم، مصرف انرژی ۱۴ درصد کمتر از سطح ۲۰۰۱ می‌شود. این ناشی از بهبودهای بهره‌وری در گرمایش فضا، گرمایش آب، روشنایی و وسایل خانگی در ساختمان‌های مسکونی است.

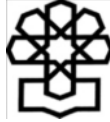
کاهش مصرف انرژی به دنبال افزایش قیمت انرژی

بهره‌وری در مدت زمانی که قیمت انرژی در کشورهای مذکور به صورت بارزی افزایش یافته، کاهش مصرف انرژی را نیز به دنبال داشته است. قیمت انرژی ۱۱ تا ۵۲ درصد در هر مورد از ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۱ افزایش یافته است.

بهره‌وری انرژی و افزایش درآمد، اثر افزایش قیمت را بر خانوارها تعدیل می‌کند. سهم درآمد خانوار که بر انرژی صرف می‌شود به آن شدت افزایش نیافته و حتی در برخی از کشورها در سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۱ برابر یا کمتر شده است.

نمودار ۴. افزایش قیمت متوازن شده یک واحد انرژی برای هر مصرف‌کننده در ۱۸ کشور عضو IEA، از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۱

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۴۱۱۴

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: هفته‌نامه تحولات انرژی (۷۵)

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه انرژی)

تهیه و تدوین: زهرا جعفری

ناظران علمی: هوشنگ محمدی، فریدون اسعدی

متقاضی: کمیسیون انرژی

مسئولیت صحت و سقم مطالب گردآوری شده به لحاظ علمی، حقوقی، انتقال آراء
و نظرات ارائه شده به عهده منابع و سایت‌های مرجع است.

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۱۰/۲۴